

KONTA UŻYTKOWNIKÓW I GRUP

Pliki konfiguracyjne

Wszystkie informacje o istniejących w systemach UNIX/Linux kontach użytkowników i grup przechowywane są w kilku plikach tekstowych, w których każdy wiersz dotyczy jednego konta. Wiersze te składają się ze stałej liczby pól, a każde pole przechowuje określoną informację o koncie. Separatorem pól jest znak dwukropka (:).

KONTA UŻYTKOWNIKÓW

/etc/passwd jest to plik przechowujący informacje o kontach użytkowników. Każdy wiersz składa się z 7 pól rozdzielanych dwukropkiem, ogólna budowa wiersza wygląda następująco:

```
nazwa_uzytkownika:haslo:UID:GID:komentarz:katalog_domowy:powloka
```

gdzie :

nazwa_uzytkownika	jest polem zawierającym jednoznacznie identyfikującą nazwę użytkownika
haslo	jest zaszyfrowanym hasłem użytkownika. Jeśli w systemie użyto maskowania haseł (używany jest plik <code>/etc/shadow</code>) to w miejscu tym znajduje się x . W przypadku, gdy nie jest wykorzystywany plik <code>/etc/shadow</code> brak jakiegokolwiek wartości oznacza brak hasła na tym koncie, * oznacza, że użytkownik nigdy nie będzie mógł rozpocząć sesji w systemie.
UID	(<i>User ID</i>) unikalny numer reprezentujący użytkownika w systemie (poniżej 100 - konta systemowe)
GID	(<i>Group ID</i>) unikalny numer wskazujący na domyślną grupę, do której należy użytkownik (poniżej 10 – grupy systemowe)
komentarz	zawiera informacje o użytkowniku dostępną dla innych użytkowników po wydaniu polecenia finger
katalog_domowy	określa miejsce katalogu domowego użytkownika
powloka	ścieżka do powłoki, która ma być uruchomiona po zalogowaniu użytkownika

Przykładowy wiersz:

```
mzebrowski:x:101:101:Marek Żebrowski:/home/mzebrowski:/bin/bash
```

Kontami użytkowników można zarządzać ręcznie poprzez edycję pliku `/etc/passwd` lub za pomocą poleceń:

```
useradd      - dodawanie nowego konta użytkownika (w niektórych systemach adduser)
userdel      - usuwanie nowego konta użytkownika
usermod      - modyfikacja istniejącego konta użytkownika
```

Polecenia te posiadają szereg parametrów. Ogólna składnia polecenia oraz przeznaczenie parametrów została szczegółowo opisana w podręczniku systemowym:

```
man useradd  - podręcznik na temat dodawania użytkownika
man userdel  - podręcznik na temat usuwania użytkownika
man usermod  - podręcznik na temat modyfikacji użytkownika
```

HASŁA DO KONT UŻYTKOWNIKÓW

/etc/shadow jest plikiem przechowującym hasła do kont użytkowników oraz pewne zasady dotyczące zmiany haseł. Każdy wiersz dotyczy hasła do jednego konta i składa się z 8 pól. Ogólna budowa wiersza wygląda następująco:

```
konto:hasło:data_zmiany:min_okres_w:max_okres_w:przypomnienie:nieakt_dni:data_zabl
```

gdzie :

konto	jest polem zawierającym jednoznacznie identyfikującą nazwę użytkownika.
hasło	zaszyfrowane hasło, znak ! w tym polu oznacza, że konto jest zablokowane. Jeżeli pole jest puste to znaczy, że nie ma hasła do danego konta.
data_zmiany	data ostatniej zmiany hasła, podana jako liczba dni które upłynęły od 1 stycznia 1970 roku.
min_okres_w	minimalny okres ważności hasła. Liczba 0 oznacza, że hasło można zmieniać co chwilę.
max_okres_w	maksymalny okres ważności hasła. Liczba 99999 oznacza, że hasło jest ważne bezterminowo.
przypomnienie	wartość ta określa przez ile dni przed upływem terminu przypominać o zmianie hasła.
nieaktyw_dni	po wygaśnięciu hasła przez tyle dni konto będzie zablokowane.
data_zabl	data automatycznego zablokowania konta, podana jako liczba dni które upłynęły od 1 stycznia 1970 roku. Znak 0 oznacza natychmiastową blokadę konta, znak -1 (lub puste pole) wyłącza tą opcję.

Przykładowy wiersz:

```
mzebrowski:$1$T7.0qXyH$hC4dje14rIUfJXbZUCkDB/:12897:21:28:7:7:
```

Ustawienia haseł można modyfikować poprzez ręczną edycję pliku /etc/shadow, jednak na pewno nie będziemy w stanie wpisać z głowy zaszyfrowanego hasła. Dlatego najlepiej posługiwać się poleceniem `passwd`, które służy do ustawiania parametrów hasła. Składnia polecenia opisana w podręczniku systemowym: `man passwd`

KONTA GRUP

/etc/group jest to plik przechowujący konta grup użytkowników. Każdy wiersz składa się z 4 pól. Ogólna budowa wiersza wygląda następująco:

```
nazwa_grupy:hasło:GID:lista_użytkowników
```

gdzie:

nazwa_grupy	jest polem zawierającym jednoznacznie identyfikującą nazwę grupy użytkowników.
hasło	hasło grupy, stosowane w niektórych implementacjach systemów UNIX.
GID	unikalny identyfikator liczbowy grupy (tzw. <i>Group ID</i>).
lista_użytkowników	lista oddzielanych przecinkiem użytkowników należących do tej grupy.

Przykładowy wiersz:

```
nauczyciele::102:mzebrowski,ljastrzebowski
```

Kontami grup można zarządzać ręcznie edytując plik `/etc/group`, lub za pomocą poleceń:

```
groupadd    - tworzenie kont grup
groupdel    - usuwanie kont grup
groupmod    - modyfikacja istniejących kont grup
```

Składnia poleceń opisana w podręczniku systemowym.

INNE

`/etc/login.defs` w pliku tym znajdują się tzw. definicje kont. Możemy odnaleźć tu m.in. ustawienia dotyczące haseł, które są wykorzystywane przez polecenie `useradd`, podczas tworzenia **nowych** kont (możemy potraktować je jako szablon dla nowo tworzonych kont). Oto niektóre z nich:

```
PASS_MAX_DAYS    – maksymalny okres pomiędzy zmianami hasła
PASS_MIN_DAYS    – minimalny okres pomiędzy zmianami hasła
PASS_WARN_AGE    – na ile dni przed wygaśnięciem hasła przypominać
PASS_MIN_LEN     – minimalna długość hasła
PASS_MAX_LEN     – maksymalna długość hasła
PASS_CHANGE_TRIES – liczba prób przy zmiany hasła, gdy nowe hasło nie spełnia kryteriów
```

Aby zmodyfikować parametry hasła istniejącego już konta należy posłużyć się poleceniem `passwd` z odpowiednimi parametrami – patrz podręcznik systemowy.

Ograniczenia dotyczące haseł nie obowiązują administratora – konta root.

KOLEJNOŚĆ DZIAŁAŃ PODCZAS TWORZENIA WIĘKSZEJ LICZBY KONT

Tworząc większą liczbę kont, które mają posiadać te same ustawienia najłatwiej będzie wykonać niezbędne czynności w następującej kolejności:

1. Ustawić wartości zmiennych `PASS_` w pliku `/etc/login.defs`
2. Utworzyć konta grup
3. Utworzyć katalogi domowe użytkowników (można w tym celu zastosować odpowiedni parametr polecenia `useradd` przy tworzeniu kont użytkowników)
4. Utworzyć konta użytkowników, definiując za pomocą odpowiednich parametrów grupę podstawową, grupy dodatkowe, domyślną powłokę itp.
5. Odblokować konta (poprzez ustawienie lub usunięcie hasła)

ĆWICZENIE

Zanim rozpoczniesz wykonywać zadanie przeczytaj całość:

1. Utwórz grupę użytkowników *uczniowie*.
2. Utwórz dwa konta użytkowników, skonfigurowane w następujący sposób:
  - a. Domyślna grupa użytkowników to: *uczniowie*
  - b. Katalogi domowe użytkowników: */home/login*
  - c. Powłoka: */bin/bash*
3. Ustaw nowe hasło dla pierwszego konta oraz następujące parametry:
  - a. Minimalny okres ważności hasła: 23 dni
  - b. Maksymalny okres ważności hasła: 30 dni
  - c. Przypomnienie o zmianie hasła: 7dni
  - d. Po wygaśnięci hasła konto nieaktywne: 3dni
4. Ustaw drugiego konta następujące parametry hasła:
  - a. Hasło puste (brak).
  - b. Konto zostanie automatycznie zablokowane po 10 dniach.